

2DAAGSE VAN DE BEROEPSKOLOM (2DvdB)

8-9 OKTOBER 2020

ALVAST EEN VAN DE THEMA'S: FORMELE EN NIET-FORMELE ONTWIKKELTRAJECTEN ROND NIVEAU 5 EN DE VERSCHILLEN OP DE ARBEIDSMARKT

Zoals u mogelijk al heeft vernomen, gelezen dan wel heeft horen rondgaan in de wandelgangen, wordt op donderdag 8 en vrijdag 9 oktober een tweedaagse gewijd aan de 'beroepskolom'. De Dag van de Beroepskolom wordt al sinds eind vorige eeuw georganiseerd, met veel spraakmakende lezingen, workshops en discussies. Dit jaar wordt de reeks in die vorm beëindigd, met een tweedaagse, om de stand van zaken op te maken rond de beroepskolom (mbo-hbo) en te kijken naar de ontwikkelingen die er zijn of in gang zullen worden gezet. Zo was er in de Tweede Kamer bij de behandeling van het voorstel voor de Strategische Agenda veel animo voor het versterken van de mbo-hbo-kolom, en de positie van het hbo daarin.

In de komende maanden wordt in aanloop naar deze 2DvdB in aparte nieuwsbrieven ingegaan op praktische zaken, thema's, mogelijkheden om een bijdrage te leveren en andere aspecten die hiermee te maken hebben. Het zal gaan om vier thema's, elk een dagdeel in beslag nemende, en een 'strategische' paneldiscussie op de donderdag(voor)avond. Uiteindelijk moet de 2Daagse uitmonden in een adviesrapport voor de overheid rond de vormgeving van de betreffende leerwegen. Het zal niet verrassend zijn dat de Ad-opleiding wordt meegenomen in de discussies. Niet dat er zal worden ingegaan op allerlei praktische zaken die vooral te maken hebben met de inrichting, vormgeving en bijvoorbeeld de relatie met de Bachelor – want daarvoor houdt het landelijk Ad-Platform op 5 november een Landelijke Ad-Dag.

In dit nummer gaan we alvast een van de thema's onder de loep nemen. De reden daarvoor is dat we denken dat er onder u experts zijn die graag mee willen doen aan de voorbereiding en ook tijdens de 2Daagse de discussies rond dit thema zullen gaan 'aanzwengelen'. Voor de goede orde, er zal vanuit het ROA een bijdrage hieraan worden geleverd, dus het voorbereidingsgroepje zal daarmee samenwerken.

Maar... hetgeen hieronder aan de orde komt, is mede een signaal in de richting van alle hogeschoolen die Ad's aanbieden, zeker als ze het uitbouwen ervan als een speerpunt van het instellingsbeleid zien!

Ontwikkeltrajecten van 4 via 5 naar 6 – gemeten in niveaus

Tijdens de 2DvdB wordt gekeken naar drie 'verticale ontwikkeltrajecten' waaraan de beroepskolom rond het traject van mbo-4 / Ad / Bachelor kan worden afgemeten. Deze trajecten laten zich als volgt omschrijven (waarbij we in het kader van dit thema het traject mbo-4 / Bachelor, zonder de Ad als tussenstap, buiten beschouwing laten):

1. Iemand gaat na mbo-2/3 of mbo-4 aan het werk. Binnen de baan (functie, beroep, werkzaamheden) wordt vervolgens doorgroeid naar een hoger niveau, afgemeten aan het hebben

behaald van certificaten (diploma's, examenbewijzen, opleidingspapieren). Dit kunnen certificaten zijn die op een bepaalde wijze aan een niveau gekoppeld worden.

Mogelijkheden daarvoor zijn: koppeling aan 5 dan wel 6 van het NLQF, onderdelen van formele Ad- dan wel bacheloropleidingen, branchediploma's of opleidingen van beroepsorganisaties die passen bij een zgn. sectoraal raamwerk (het werkveld kent in zo'n geval een eigen opleidingssysteem en bijpassend raamwerk), of op basis van andere bronnen.

Dit traject kenmerkt zich doordat het eindpunt ligt op het niveau 6, op basis van de functie en het hebben behaald van certificaten op niveau 6 voor de kernbepalende werkzaamheden binnen die functie. Daarbij kunnen certificaten op niveau 5 zitten als deze daaraan bijdragen.

We gaan er vanuit dat deze persoon geen noodzaak ziet om een Ad- dan wel bacheloropleiding te gaan volgen, met mogelijk vrijstellingen op basis van de behaalde certificaten.

In een schema: mbo – certificaten 5 – certificaten 6.

2. Iemand volgt na mbo-4 een Ad-opleiding aan een hogeschool, voltijd of duaal. Na het behalen ervan gaat deze persoon aan het werk. Vervolgens worden er certificaten behaald op niveau 6, zoals hierboven bij traject 1 is beschreven. Dit traject kent aldus tevens een eindpunt op niveau 6. Ook hierbij gaan we er vanuit dat er geen behoefte is aan het behalen van de bachelorgraad.

In een schema: mbo – Ad – certificaten 6.

3. Iemand volgt na mbo-4 een Ad-opleiding, om na het behalen van het diploma direct of na enige tijd het resterend programma te doen voor een bachelorgraad (in een van de varianten). Dit traject eindigt al doende ook op niveau 6.

In een schema: mbo – Ad – Bachelor.

Het zijn dus echt 'schematische' ontwikkeltrajecten, slechts een drietal 'slingerwegen' die mogelijk zijn met gebruikmaking van formeel en niet-formeel onderwijs en allerlei vormen van 'erkenning van verworven competenties en kwalificaties'. Bij elkaar is er op deze wijze sprake van een denkmodel rond dit thema¹.

Wat is nodig aan arbeidsmarktinformatie om keuzes te maken...

Uiteraard maakt iedereen die op een gegeven moment aan het eind van een mbo-opleiding een keuze voor 'wat erna te doen', al dan niet samen met mensen in de omgeving. Ook een studiebegeleider van de mbo-instelling kan een forse duit in het zakje doen, op basis van een analyse van de persoonlijke mogelijkheden, de motivatie en de opties die er zijn om verder te studeren – al dan niet in combinatie met een baan.

Bij dit soort afwegingen kan de kans op werk, inclusief het salaris en de doorgroeimogelijkheden, een rol spelen. Maar daarvoor moet actuele informatie bekend zijn, in een vorm die het mogelijk maakt om te bezien wat de eerstvolgende stap is. Gelet op bovenstaande ontwikkeltrajecten gaat het om werken of studeren, en bij het werken het volgen van certificaten dan wel het doen van een formele opleiding naast het werk.

Het betreft informatie over de regionale en landelijke arbeidsmarkt, met een duidelijk beeld over de kansen op werk op de verschillende niveaus. Ook zal inzicht moeten worden gegeven over de wijze waarop werkgevers hun werknemers laten scholen, met formele dan wel niet-formele kwalificaties. Er zijn signalen, ook in ons land, dat veel bedrijven op niet al te lange termijn veel meer dan nu gaan insteken op bedrijfsopleidingen, met scholingstrajecten die een door het werkveld erkend certificaat opleveren.

Als deze aan het NLQF zijn gekoppeld en als er leerrekeningen komen waarbij het budget ook aan op deze wijze 'geborgde' scholingstrajecten mogen worden besteed, zal die benadering een duidelijke boost gaan krijgen. Ook de recent geventileerde plannen rond flexibilisering waarbij bekostigde hogescholen mogelijk onderwijsseenheden in pakketjes met een civiel effect gaan aanbieden in een private setting, kunnen dit proces gaan versnellen.

Op de 2DvdB gaan we aan deze ontwikkeling aandacht besteden. Daarbij zullen we, samen met het ROA en andere betrokken partijen, de volgende onderwerpen in de discussie meenemen:

---

¹ Zoals vaker is gesteld, zouden veel betrokkenen graag zien dat het mogelijk wordt om de route: 'mbo / Ad / Ad' te doen, waarbij dus het recht op het volgen van een formele opleiding tegen wettelijk collegegeld kan uitmonden in een keuze tussen: 'Ad+Bachelor' en 'Ad+Ad' (en dan de Bachelor tegen instellingscollegegeld).

- Is het mogelijk om in te schatten wat de verschillen zijn op de diverse niveaus qua kansen op werk – dus voor mbo-4, Ad en Bachelor als het gaat om de arbeidsmarktvoorspellingen, ook steeds op korte termijn na mbo-4 dan wel na een Ad?
- Verschillen de functies voor deze drie ontwikkeltrajecten op de niveaus 5 en 6, dus verrichten de werknemers duidelijk verschillende werkzaamheden, zodanig dat het logisch is dat de ene persoon alleen maar certificaten nodig heeft en de andere persoon een volledige formele opleiding?
- Wat zijn de belangrijkste redenen voor een werkgever om bij het laten doorgroeien van iemand na mbo-4 dan wel een Ad alleen te kiezen voor certificaten?
- In welke omstandigheden kan een persoon zelf vaststellen dat het voor de eigen ontwikkeling goed is om niet alleen certificaten te behalen maar ook het formele diploma en de bijbehorende graad – en dus in voorkomend geval zichzelf in te schrijven voor een (deeltijdse) bacheloropleiding?
- Zit het werkveld te wachten op een systeem binnen de beroepskolom waarbij een werknemer naast het werk in een private context onderdelen van een formele opleiding kan volgen, vergeleken met het behalen van certificaten die door het werkveld (branches, beroepsorganisaties) als relevant worden beschouwd?
- In hoeverre kan de verdere invoering van het NLQF een rol spelen bij de genoemde ontwikkeltrajecten?
- Is het nodig om ook statistieken te gaan bijhouden voor deze drie ontwikkeltrajecten als het gaat om het effect op de arbeidsmarktpositie en de kansen op werk?

In de komende maanden gaan we in de nieuwsbrieven voor de 2DvdB een aantal van deze zaken verder uitwerken.

Verder horen we dus graag of dit zaken zijn die relevant zijn voor dit thema. U kunt reageren, ook als u in de voorbereiding een rol wilt spelen.